CULTURE · 02 SEPTEMBER 2026 · ADMIN

Dr. Dimitris Bakolas (Continuation of the book “ ”)

The Greek writer and statesman, Dimitrios Bakolas, has travelled extensively around the world and has gained a wealth of life experience. Dimitris Bakolas is the President of the European Propylis Company. We are pleased to publish the continuation of this remarkably interesting book in our journal.

The Greek writer and statesman, Dimitrios Bakolas, has travelled extensively around the world and has gained a wealth of life experience.

Dimitris Bakolas is the President of the European Propylis Company.

The company is the lead firm for European technical assistance projects, funded by the World Bank and the European Union.

We are pleased to publish the continuation of this remarkably interesting book in our journal.

3. Польш

Би гимназийн 1-р ангийг төгсөөд, тосгоны болон Кардицын, Афины найзуудтайгаа салах ёс гүйцэтгээд эмээ бид хоёр аялалдаа бэлдлээ.

Эхлээд бид хоёр Польш руу Никос ахынд очно.Тэндээ хэдэн сар болоод, дараа нь ЗХУ -ын Узбекстан луу ээж дээрээ очно.

Онгоцоор ниснэ гэхэд ачаанд хязгаарлагдмал байлаа. Би өөрийнхөө дуртай номнууд, марк, бас хувцаснуудаасаа авлаа.Дээр нь үзэг харандаа цуглуулж байтал Арети эгч:

-Ийм хог авч явж яах нь вэ? Та хоёр ЗХУ руу явж байна шүү дээ.Тэнд ийм зүйл зөндөө байгаа.Наадахаас чинь хамаагүй дээр.

Тэгээд би тэдгээрийгээ үлдээж, ганцхан үзэг л авлаа.

Бидний явах өдөр болов.Чемодануудаа аван онгоцны буудалд явж байтал Арети эгч уйлангаа:

-Бид хүүгээ хааш нь явуулж байгаа юм бэ гэв.Апостолисийн царай хүртэл баргар байлаа.Иваки юу ч ойлгохгүй жаахан охин боловч дагаад уйлж байлаа.Тэврэлдээд үнсэлцээд, уйлалдаж гарав.Эмээ бид хоёр онгоцонд суулаа.Бид хоёр урьд нь онгоцонд суух байтугай ойроос ч харж байгаагүй. Эмээ маань айгаад, би тайвшруулаад явж байв. Би өөрөө ямар ч айдас мэдрээгүй.Надад газар дэлхийг дээрээс харах маш таатай байлаа.Магадгүй, бид хоёрыг гаднаас нь харахад маш инээдтэй харагдаж байсан байхаа.

Юу болж байгааг сайн ухаарахгүй байгаа эмээ. Өмнө нь эмээгээ тайвшруулж байгаа богино өмдтэй би.Аз болж бидний хажууд сууж байсан эрэгтэй бид хоёрыг тайвшруулав.Тэр онгоцон дотор байгаа зүйлсийг танилцуулж, хамгаалалтын бүс яаж

ажилладагийг, мөн хоолны ширээ болон ариун цэврийн өрөөг тайлбарлав.Энэ бүгдийг тэр надад л тайлбарлана. Би дараа нь эмээдээ тайлбарлана.Учир нь тэр Грек хэл мэдэхгүй.Би түүнээс францаар ярьдаг уу гэж асууснаас хойш тэр надтай тувтан францаар л яриад байлаа.Би түүний ярьсныг бага ойлгож, бид хоёр голдуу дохио зангаагаар ойлголцож байлаа.Тэгэхдээ л би ямар ч байсан хаашаа, хэнийх рүү нисэж байгаагаа тайлбарлаж чадсан.

Эхлээд бид Белград руу ниснэ. Тэндээ хоноод Варшав руу ниснэ.Яагаад гэвэл Афинаас Варшав руу шууд нислэг байгаагүй. Белградад ирээд онгоцноос буухад биднийг бусад зорчигчдийн хамт микро автобусанд суулгалаа.Азаар манай “гайд”бидэнтэй хамт явж байлаа.Тэр надад бид бүгд зочид буудал руу хонохоор явж байгааг тайлбарласан. Би зөвөөр ойлгосон бол тэр бас Белградад хоноод, маргааш нь Будапешт руу ниснэ. Зочид буудалд ариун цэврийн өрөө, гэрэл, ор гээд бүх юм нь сонин байлаа. Азаар бидэнтэй хамт онгоцонд явж байсан манай “гайд” байлаа.Тэр энэ бүх мэдэхгүй зүйлүүдийг яаж хэрэглэхийг тайлбарласан.

Өглөө нь бид хэдийг онгоцны буудал руу авч явав. Одоо бид онгоцонд хөтөчийн тусламжгүйгээр бүх зүйлээ мэддэг болсон байлаа.Зөвхөн эмээд маань л онгоцны хоол таалагдаагүй.

-Энэ юун заваан юм бэ гэж хэлж байв.Бид ойролцоогоор 3 цагийн дараа Варшавт нисэж ирэв. Эмээ маань онгоц буухад, миний гарыг байдаг чангаараа атгаж байв.

Онгоцны буудал руу оров.Ширүүн харцтай цэрэг бидний паспортыг аваад анхааралтайгаар харав. Дараа нь томруулдаг шилээр шалгав.Байн байн паспорт болон бидэн рүү ээлжлэн харж байлаа. Нэг зүйл асуугаад байлаа.Энд миний авга ах байдаг гэж би урьдчилан бэлдсэн Франц хэлээр болон Грекээр хэлэв.Тэр бид хоёр луу гайхаад хараад байв.Тэр францаар ч ойлгохгүй, грекээр ч ойлгохгүй байлаа.Сүүлдээ залхсан бололтой бидний паспорт дээр тамгаа дараад, явж болно гэв.Одоо гаалийхний ээлж ирлээ.Тэд бидний чемодан савыг онгичиж эхэллээ.Нэг зүйл хайгаад байгаа юм шиг. Дахиад л польшоор асууна. Би авга ахынхаа тухай хоёр хэлээр хэлнэ.Тэд мөн адил хэл ойлголцохгүй гээд биднийг явуулав.Бид онгоцны буудлын хүлээлгийн зааланд оров.Нэг буланд чемодануудаа тавиад, Никос ахыгаа хайв.Эмээ заалны голд зогсож байсан эрэгтэй хүн рүү заав.Тэр хүн бас ийш тийш хүн хайж байв.

-Никос? гэж эмээ хэлээд бид хоёр түүн рүү тал талаас нь дайрав.Тэр хүн маш сандарсан харагдаж байв. Бид хоёроос салахын түүс болж байв.Эмээ түүн лүү анхааралтай харангаа:

-Тэр биш байна гэв. Нөгөө польш хүн явж бид хоёр байрандаа ирэв. Азаар Никос ах хүрээд ирлээ.Энэ удаа эмээ маань шууд таньлаа.Тэврэлт, үнсэлт, уйлалт бүгд нэгэн зэрэг.

-Хүү минь чи өөрчлөгдсөн байна?

-Та минь сайн уу ээж минь. Энэ хүүхэд том болсон байна. Жинхэнэ эр хүн болж.

Эмээ маань хүүгээ хараад хараад ханадаггүй ээ.Польшууд бидэн лүү сониучирхан харж байж билээ.Умардууд бидний өмнөдүүдийнхэн шиг сэтгэлийн хөөрөлтэй биш.

Никос ах надад холимог сэтгэгдэл төрүүлж байлаа. Манай гэрт эмээ, Арети эгч хоёра Никос ахыг дандаа магтдаг байлаа. Ухаантай, хүчтэй, даруу гээд л.

Эмээ маань надад Никос ахыг сайнаар харуулахын тулд, түүний үеэл Попи эгчтэй болсон

түүхийг ярьдаг. Нэгэн удаа Никос ах Попи хоёр байрныхаа гадаа тоглож байжээ. Гэтэл Попи эгч гэв гэнэт Никос, Никос гээд орилж гарав.

Эмээгийн уур нь хүрч мөчир аван, Никосыг нуруун дээр нь ороолгож гарав.Попи эмээд:

-Эгчээ, та яаж байгаа юм бэ? Тэр яагаа ч үгүй ш дээ. Бид хоёр тоглож байсан юм гэсэн.

Эмээ сандраад Никосыг хайж эхлэв. Никос цамцаа тайлаад, улайсан нуруугаа арчаад зогсож байв.

-Миний хүү, зүгээр үү гээд эмээ маань Никосыг аргадаж эхлэв.

-Битгий уурлаарай, ээж ээ, та мэдээгүй өнгөрөх болно!

Энэ бүх зүйлийн нөлөөгөөр би жинхэнэ баатартай уулзана гэж бодож байсан. Гэвч бидний өмнө дөчин таван настай хамрандаа асуудалтай залуу гарч ирэв. Никосыг партизан байхад нь сум хамрыг нь гэмтжээ. Партизан шархыг арчлах ямар ч боломж байгаагүй бөгөөд шарх нь ямар нэгэн байдлаар өөрөө эдгэрч, хамар дээр илэрхий ул мөр үлдээжээ. Үүнийг сайжруулахын тулд Польшид хэд хэдэн мэс засал хийсэн боловч үр дүн нь тийм ч сайн байсангүй. Хамар нь улайж, бага зэрэг муруйсан байв.

Эмээ тоосонгүй бололтой. Тэр юу болсныг мэдэж байсан бөгөөд түүний гэрэл зургуудыг харсан байсан. Түүний хувьд тэр яг л адилхан сайн байв.Эмээ түүний гарыг тавьсангүй, олон арван асуултаар бөмбөгдөв.

Бид гэртээ бүх зүйлийн талаар ярилцах болно, ээж ээ!

Никос хэдэн чемодан бариад,би үлдсэнийг нь шүүрч аваад, бид нисэх буудлаас гарлаа.

Бид машинд суулаа.

Хачирхалтай нь, би найзуудтайгаа Афины авто машины захыг тойрч, бүх загварыг мэддэг байсан ч ийм зүйл хараагүй байлаа. Үүнийг анзаарсан Никос “Энэ бол Польшийн Фиат” гэж хэлэв. Би энэ машиныг сонирхож байна. Польшийн Фиат.

Варшав. Афин хотоос тэс өөр. Ихэнх байшингууд байдаг. Өндөр, давхар, гайхалтай олон барилгууд. Мөн өндөр орон сууцнууд. Зам дээр хоёр гуравхан загварын машин байдаг.

Нутгийн иргэдийн хувьд ихэнх польшууд (европчууд шаргал) цэнхэр нүдтэй байсан ч би нэгэн төрлийн саарал төрхтэй байв. Бид буудаллах байшин луугаа явна. Энэ бол таван давхар саарал байшин юм. Никос консержид тайлбарлаж, түүнээс түлхүүрийг нь аваад бид дотогш орлоо. Энэ нь хамгийн их магадлалтай буудал юм. Манай өрөөнд гурван ор, ванntай ариун цэврийн өрөө байдаг. Никос эмээ бид хоёрт Варшавт гурав хоног байж, хоттой танилцаад, дараа нь түүний амьдардаг Щецин хот руу явна гэж тэр тайлбарлав. Үлдсэн өдөр нь дурсамж, түүхүүд юм. Эмээ бүх зүйлийг, Никос энэ олон жилийг хэрхэн өнгөрөөсөн, юу хийснийг мэдэхийг хүсдэг. Түүнийг грекчүүдээс хэнтэй харилцдаг вэ? Стефанос Таносын гэр бүл, Костас Баколас ямархуу байна гэх мэт олон зүйлийг асууж байлаа.

- Битгий уурлаарай, ээжээ та мэдээгүй.

Никос ч мөн адил манай гэр бүлийн Грек дэх амьдралын бүх нарийн ширийн зүйлийг, түүнчлэн Антониу, Баколас болон бусад олон найз нөхөд, танилуудын гэр бүлийг асууж, сонирхож байна.

Дараагийн хоёр өдөр Никос бидэнтэй хамт Варшаваар аялан тоглолт хийж, танилууд болох грек, польшуудтайгаа танилцуулав. Маргааш орой нь тэр биднийг симфони хөгжмийн концертод дагуулан явлаа. Тэр өөрөө хийл тоглож байсан. Никос хөгжимд дуртай байлаа.

Тэр үед тоглолт дээр юу тоглож байсныг би санахгүй байна. Гэхдээ Никос надаас концертын юу нь сонирхолтой байсныг асуухад нумнууд нь синхроноор дээшилж, унадаг олон хийлийн сайн зохицолтой тоглосон нь надад их сэтгэгдэл төрүүлсэн гэж хариулсныг би сайн санаж байна.

Миний хариулт Никосын урмыг хугалж, түүний нүдэнд би тааруухнаар дүрслэгдсэн гэж бодож байна.

Нэг өглөө дэлгүүр хэсэхээр товлосон. Миний өмссөн богино өмд Польшид их сонин харагдаж байсан. Миний үеийн, бүр надаас ч дүү хүүхдүүд бүгд урт өмд өмсдөг байсан.

Энэ нь уур амьсгалтай холбоотой байсан бололтой. Өвлийн улиралд тэгээс доош хэмд богино өмд тохирохгүй. Бид хэд дэлгүүрүүдээр явж байгаад эцэст нь бидний сэтгэлд нийцсэн ногоон өмд олж, худалдаж авлаа. Үнэнийг хэлэхэд, би эхлээд урт өмд өмсөхөд эвгүй байсан. Тэд надад эвгүй, тааламжгүй мэт санагдаж байсан ч аажмаар би түүнд дассан. Богино өмд өмссөн хүн байхгүй байгаа нь мэдээжийн хэрэг бас тус болсон. Тэд бас надад хүйтэн, цасанд зориулсан цув, гутал авч өгсөн.

Бид Щецин руу галт тэргээр явав. Энэ хот нь Польшийн хамгийн том хотуудын нэг.

Балтийн боомт бөгөөд Варшаваас хамаагүй жижиг боловч бидэнд Грекийн дараа орох маш том хот юм шиг санагддаг.

Никос авга ах нэг өрөө жижигхэн байранд амьдардаг байсан бөгөөд бид эмээдээ нэг оромж олж өгөх гэж байв. Би Никосын ажилладаг дотуур байранд, өөр гурван польш хүүгийн хамт нэг өрөөнд хуваарилагдсан.

Ийнхүү миний амьдралын Польшийн үе эхэлсэн. Би шууд л, маргааш нь дотуур байранд орсон. Грек хүүхдүүд мөн дотуур байранд амьдардаг байв. Тэдний дунд улс төрийн цагаачдын гэр бүлийн хүүхдүүд төдийгүй өнчин хүүхдүүд, эцэг эхээсээ, партизануудаас урвасан хүүхдүүд ч байв.

Дотуур байрны хүүхдүүдийн дийлэнх нь нутгийн иргэд, амьдралын боломж муутай гэр бүлийн хүүхдүүд, польшууд, эсвэл өнчин хүүхдүүд байв.

Авга ах Никос Грекийн хүүхдүүдэд зориулсан дотуур байрыг хариуцдаг байсан бөгөөд нэгэн төрлийн сурган хүмүүжүүлэгч байв. Тэр бас тэдэнд Грек хэл заажээ.

Би дотуур байр, сургууль дээрээ хэд хэдэн грек хүнтэй танилцсан ч, манай ангид зөвхөн польш хүүхдүүд байсан. Манай ангийнхан их найрсаг байсан ч харамсалтай нь тэр үед миний мэдэхгүй хэлээр ярьдаг байсан.

Польш хэл, ялангуяа дуудлага нь тийм ч хялбар биш юм. Зөвхөн гийгүүлэгч орсон үгс

байдаг. Польшийн зарим гийгүүлэгчийг дуудах боломжгүй. Мэдээж би хэл сурч эхэлсэн.

Никосын удирдлаган дор ганцаараа. Төд удалгүй надад ч бас эдгээр гийгүүлэгчүүд тийм ч хэцүү биш бөгөөд, хүмүүс Варшавын их сургуулийн түүхийн факультет төгссөн ч польшоор ярихдаа грек аялгаар ярьдаг болохыг би ойлгосон.

Би заримдаа хичээлээ тараад, грекчүүдтэй харьцдаг байсан ч ихэнх цагаа ангийнхантайгаа өнгөрөөдөг байв.

Спорт. Энэ бол Польшид миний амьдралыг их гэрэлтүүлж, сонирхолтой болгосон зүйл юм. Грект миний мэддэг цорын ганц спорт бол хөл бөмбөг байсан бөгөөд бид тосгонд ч, Афинд ч тоглодог байсан. Өөрсдөө ямар ч зөвлөгч, дасгалжуулагчгүйгээр.

Польшид та, манай сургуульд дуртай спортоо сонгоод, мэргэжлийн дасгалжуулагчийн удирдлаган дор хичээллэж, бэлтгэл хийж болно. Хичээлийн дараа бэлтгэл хийж болно.

Би сагсан бөмбөг, ширээний теннисийг сонгоод удалгүй хоёуланд нь онц болсон.

Тэмцээнд оролцдог болж, сургуулийнхаа сагсан бөмбөгийн багт хүртэл орсон.

Польшийн хоол надад үнэхээр таалагдсан. Өдөрт хоёр, гурван удаа бидэнд гайхалтай амттай мармелад (цэлцэгнүүр)-аар үйлчилдэг байсан. Манайх шиг шингэн биш, хутгаар зүсэж болно, маш амттай. Хоолны хувьд би амьдралдаа өмнө нь ч, дараа нь ч ийм олон төмс идэж байгаагүй. Төмс нь чанасан, шарсан байх бөгөөд үүнээс гадна тэдгээр нь янз бүрийн шөлний гол найрлага байв. Би эдгээр бүх хоолонд үнэхээр дуртай байсан бөгөөд үүний үр дүнд Польшид би маш их жин нэмсэн.

Тэнд ойлгохгүй олон хичээлүүд байсан. Би юу ч ойлгохгүй байгаа тул хичээл дээр юу хийхээ олох хэрэгтэй болсон.

Би Грекээс авчирсан эсвэл Никосоос олдсон номнуудаас нэгийг нь авч явсан. Унших гэдэг нь миний хувьд хязгааргүй үргэлжилсэн хичээлийн цагийг өнгөрүүлэх цорын ганц арга зам байв.

Цаг хугацаа өнгөрөхөд бага зэрэг польш хэл сурсны дараа би англиинхаа охидтой харилцаж эхлэв. Үүний зэрэгцээ миний зарим давуу талууд илэрсэн.

Социалист Польшийн тухайн үеийн хаалттай нийгэмд гаднаас, капитализмаас ирсэн хэн нэгэн онцгой сонирхолтой байв.

Польш эмэгтэйчүүд тэр үеийн грек эмэгтэйчүүдээс илүү нийтэч, илүү нээлттэй хүмүүс байв. Тэд өөрсдөө над руу ойртож, намайг нөхөрсөг байдлаар цохих, тэр ч байтугай хацар дээр үнсэх нь ичгүүртэй зүйл гэж үзээгүй. Тэр тусмаа бусдын нүдэн дээр намайг үнссэн бол би маш их ичиж байсан. Би улайчихдаг байсан бөгөөд энэ нь польш охидыг маш их хөгжилтэй болгодог байв.

Багш нар намайг зайлшгүй аюул гэж боддог байсан учраас миний зарим нэг буруу

үйлдлийг тэвчиж өнгөрөөдөг байлаа.

Гэвч нэг өдөр багш, ангийнхны аль алиных нь нүдэн дээр миний дүр төрхийг эрс өөрчилсөн зүйл тохиолдов. Ангид сонирхолтой зүйл уншихад, би дээшээ хараад ямар нэг зүйл буруу байгааг ойлгодог. Бүгд үхсэн мэт чимээгүй байж, самбар руу харж, багш ууртайгаар давтан хэлэв:

- Хэн бодох вэ?

Самбар луу харахад нэлээд төвөгтэй тэгшитгэл байгаа боловч би тэр даруй шийдлийг олж харлаа. Ингээд эргэн тойрноо харвал зоригтнууд байхгүй тул би шийдээд гараа өргөв.

Багш над руу илт дургүйцсэн харцаар харж, тэр намайг урьдын адил гадагш гарахыг хүсч байна гэж бодож байна.

- Гуйя!

Би босоод самбар дээр очиж тэр тэгшитгэлийг бодов.

Багш над руу гайхсан харцаар харж, “Баяр хүргэе, Баколас!” гэв.

Одоо намайг шал өөр нүдээр харж байгаа бололтой ангийнхаа хүүхдүүд рүү харна.

Би өөрийнхөө эмээ, Никос руугаа явна.Миний ойлгосноор багш Никос руу залгаж хэлсэн.

Бахдалтайгаар,” Тийм үү?” гээд Никос босч, намайг тэврээд үнсэв. “Хүү минь, аав чинь чамаар бахархах болно” гэж тэр хэлэв. Эмээ ч бас нулимс дуслуулан үнсэв.

Би чамд хэлсэн шүү дээ, Нико, чи энэ хүүхдийг загнах хэрэггүй.

Чи мэдэж байна уу гэж тэр түүнд хэлэв. Өнөөдрийг хүртэл таны ач хүү бие засах гэж л гар өргөдөг байлаа.

Өнөөдөр би ангид маш хэцүү нэг тэгшитгэл өгчихөөд хэн нэгнийг шийдэхийг тэсэн ядан хүлээж байтал гараа өргөхийг харлаа. Би түүнийг загнахгүйг хичээн биеэ барьж ядан байлаа. Гэхдээ тэр бие засахгүй, самбар дээр очоод энэ тэгшитгэлийг бодсон!

Тэгээд тэр хамгийн сайн бодох аргачлалыг олсон гэдгийг та мэдэх үү!

Николас, та яагаад надад хүүгээ математикт маш сайн гэдгийг хэлээгүй юм бэ?

Тэр өдрийн дараа Никос өөрчлөгдсөн юм шиг санагдав. Анхааралтай, тэвчээртэй, тустай.

Манай хүүгийн хүссэн бүхэн гээд. Ангидаа нэр төр маань ч өссөнд нь маш сэтгэл ханамжтай байлаа.

Манай ангийнхан, тэр дундаа охидын маань намайг сонирхож байгаа нь дан ганц гадаад ертөнцөөс ирсэнтэй холбоотой биш гэдэг нь тодорхой болсон. Миний авга ах Никосоос

гадна бас нэг авга ах, аавын ах Костас Баколас Польшид үлдсэн.

Тэр бол бидэнтэй Кардица эмээгийн гэрт, дараа нь Афины Неа Ионния дахь Анестистэй хамт амьдарч байсан үеэлүүдийн маань аав юм. Манай аавын ойр дотны хүн Стефанос Таносын гэр бүл Польшид суурьшсан. Түүний эхнэр Аглая, миний аавын үеэл, тэдний охид Йота, Кула нар юм. Танос харин шоронд ялаа эдэлж байсан.

Авга ах Костас, авга эгч Аглая болон тэдний охид хоёулаа Щецинд амьдардаггүй, харин Щецинээс арван таван километрийн зайд орших Цагдаагийн хотод амьдардаг байв. Энэ нь гучин мянга орчим хүн амтай жижиг хот байв. Грекийн улс төрийн цагаачдын жижиг нийгэмлэг энд бий болсон.

Биднийг ирэх өдөр Костас авга ах Щецинд хүлээж байв. Эмээ, Никос хоёрын хоорондох яриа дурсамж, түүхтэй холбоотой байв.

Тэр бас Никос авга ах шиг багш мэргэжилтэй бөгөөд тэдний амьдралын зам маш төстэй байв. Грек улсын багш нар Аграф, Албани дахь Италичуудтай хийсэн дайнд оролцсон цэргүүд, ELAS-ийн фашистын эсрэг эсэргүүцлийн армийн удирдлага, Иргэний дайнд партизаны отрядад оролцсон, Польшид дүрвэгсэд, Коммунист намын удирдлагуудтай.

Польш дахь тэдний амьдралд таагүй үр дагаварт хүргэсэн.

Тэдний хувьд зөвхөн мэргэжлээрээ төдийгүй ямар ч ажил олоход амаргүй байв.

Тэд орон сууц, даатгал, бусад цагаачидтай харилцах гэх мэт бэрхшээлүүдтэй тулгардаг байв. Нийтлэг асуудлууд нь тэдний хооронд ойр дотно, ах дүүгийн харилцаа тогтооход хүргэсэн.

Бид Щецинд очсон даруйдаа Цагдаагийн газарт очсон. Эмээ Аглаятай, шоронд хоригдож байсан нөхрийнхөө тухай мэдээ, түүнийг суллахын тулд хийсэн хүчин чармайлт, түүндээ хүрэх хэтийн төлөвийн талаар ярилцахыг хүссэн .

Би үеэл дүү Иота, Кула нартай Цагдаагийн газарт танилцсан. Кула надаас 3-4 насаар ах, Иота надтай чацуу байсан. Хоёулаа маш үзэсгэлэнтэй байсан ч Иота бусдаас ялгарсан, цэнхэр ногоон нүдтэй шаргал үст, дарь эхийн дүр төрхтэй, анзаарахгүй өнгөрч боломгүй тийм л охин байлаа. Бид хоёр тэр даруй хоёулаа найзууд болсон. Намайг Польшид байхад бид олонтаа уулздаг байсан. Тэр одоо Щецины цагдаад ажилладаг.

Эмээ бид хоёр Польшид зургаа, долоохон сар байсан ч тэнд байсан маань миний зан чанарыг төлөвшүүлэх, цаашдын төлөвшилд минь чухал үүрэг гүйцэтгэсэн. Насан туршдаа хамт байх спортоор хичээллэх, мөн өөр соёлтой танилцах, мэдлэгийн хүрээгээ тэлж буй зэрэг маань миний өсөлт хөгжилтөнд нөлөөлсөн.

4. Бид Москвагаар дамжин Ташкент руу явлаа.Танечка

Би найзууд, ангийнхан, авга ах Костас, Аглая, Кула, Иота нартаа баяртай гэж хэлье.

Эмээ, Никос бид гурав галт тэргэнд суугаад Варшав руу явна. Тэнд эмээ бид хоёр Москва руу өөр галт тэргээр явна. Варшавын галт тэрэгний буудал дээр Никостой салах ёс гүйцэтгэх нь Афины нисэх онгоцны буудалд баяртай гэж хэлэхтэй адил байв. Хэдийгээр одоо уйлах, чимээ шуугиан бага байсан ч энэ удаад илүү хурцадмал байдалтай байсан гэж би бодож байна.

Эмээ хүү Никостойгоо дахиж уулзахгүй гэж итгэжээ.

Цаг болж, эмээ бид хоёр суухад галт тэрэг хөдөлж эхлэв. Цонхноос бидэн лүү баяртай гэж даллаж буй Никос аажмаар холдож, тэнгэрийн хаяанд алга болж байгааг бид харж байна.

Бид Москва явж байна.

Эмээ тайвшрах аргагүй байлаа.

-“Боллоо, би хүүтэйгээ дахиж уулзахгүй.”

Би түүнийг тайвшруулахыг хичээж байв.

“Та Грект Никос болон ээжийг минь хоёуланг нь дахиж хэзээ ч харахгүй гэж хэлсэн.

Тиймээс та хэзээ ч битгий гэж хэзээ ч бүү хэл. Ирээдүйд таныг юу хүлээж байгааг та мэдэхгүй.” гэж би эмээд хэллээ. Гэлээ ч тэр намайг сонсохгүй байна.

Дараа нь би түүнийг Никосоос салах сатааруулах арга олсон. Би ээжийнхээ тухай ярьж эхлэв.

- Миний ээж ямар харагддаг вэ? Тэр үзэсгэлэнтэй юу, ухаалаг уу, сайн уу гэх мэт асуулаа. Эмээ тэр даруй надад түүнийг дүрслэн ярьж эхлэв.

Чиний ээж маш үзэсгэлэнтэй, маш ухаалаг эмэгтэй.

Хүн түүнээс илүү байх боломжгүй.

Москва руу Зөвлөлтийн галт тэрэг хурдлан давхина. Эмээ бид хоёр хоёр хүний багтаамжтай зөөлөн суудлаар явж байна.

Машин дахийг кондуктор удирддаг. Тэр бидэн дээр ирээд тасалбар гэж гуйдаг. Би энэ үгийг ойлгож байна. Энэ нь польш хэлтэй төстэй юм. Би түүнд тасалбар өгсөн ч кондуктор ахин бидэн рүү хандав.

- “ Тэгэхээр?” гэж би асууж. Энэ юу вэ, польш хэл дээр. Хэд давтан хэлэхэд энэ удаад илүү удаан, тод хэллээ. Би цай гэдэг үгийг ойлгодог. Энэ нь польш, грек хэлээр адилхан уудагддаг.

- “Тийм ээ, цай” гэж би хариуллаа. Тийм, гэдэг нь польшоор тийм, гэсэн утгатай.

Эмээ биднийг чимээгүйхэн харж байснаа. Илт бахдалтайгаар, << ”Би ямар ухаантай хүүтэй юм бэ” гэж надад хэлсэн.

Бидэнд цай авчрав. Бидэнд зөндөө идэх юм байв. Бид идэж дуусаад унтахаар хэвтлээ.

Би эмээг яасныг мэдэхгүй шууд унтчихсан. Тэд биднийг Польш-Зөвлөлтийн хил дээр сэрээв.

Одоо бид хил дээрх дүрэм журамтай танилцаж, шалгах журамд гайхахаа больсон.

Польшууд хамгийн түрүүнд паспорт шалгадаг. Тэд биднийг анхааралтай харж байснаа, Энэ паспорт дээр байгаа хүмүүс мөн үү? Паспортыг дахин томруулдаг шилээр шалгана. Тэд бид хоёрын мөн эсэхийг нягталж, паспорт дээр тамга дарж, бүх зүйлийг эмх цэгцтэй хийгээд гараад явна. Дараа нь бусад хүмүүс нь, бас польшууд орно. Тэд бидний чемодантай зүйлийг ангилж, ялгаж харна. Тэд хайсан зүйлээ олохгүй орхиод явчихдаг бололтой.

Оросууд гарч ирэв. Эдгээр хүмүүс нь илүү ноцтой царайтай бөгөөд огт инээмсэглэдэггүй байлаа. Паспортыг дахин бүх талаас нь болгоомжтой шалгана. Тэгээд тэд нэг юм асууна.

Орос хэлээр, дараа нь Польш хэлээр. -Гдзие идзиеш?

Энэ нь “Чи хаашаа явж байна?”

- Idziemy do moj mamy.

“Ээж рүүгээ явж байна” гэж би Польш хэлээр хариулахад тэд паспорт дээр тамга дарж орхино.

Дараа нь эд зүйлс шалгадаг хүмүүс орж ирсэн,тэд манай чемоданд байсан бүх эд зүйлсийг эргүүлж хаясан.Юу байгааг маш хянуур үзэж байсан. Нэг юм асуугаад байсан. Тэгэхдээ зөвхөн оросоор асууна.

Би ээжийнхээ тухай дахин, энэ удаад хоёр хэлээр, мөн франц хэлээр ярьж байлаа. Гэтэл бидний харилцаанд нийтлэг хэл байхгүй бололтой. Тэд ойлголцохгүй болохоор эцэст нь биднийг орхиод явчихав.

Галт тэрэг хөдөлж байна. Бид ЗХУ-д нэвтэрч байна. “Эмээ, та төсөөлж байна уу, бид ЗХУ-д байна”

- Тийм ээ, хүү минь. Эндээс бид ээжийг чинь олох болно!

Би цонх руу ойртлоо. Манайхаас тэс өөр хачин байшинтай олон ой мод, талбай, тосгонууд байдаг. Маш их модод, надад тийм ч сайн засаагүй юм шиг санагддаг. Бид Москвад ирж байна. Бидэнтэй уулзах ёстой байсан хойд эцэг Хрисостомос Гуделас хаана ч байдаггүй. Гуделас тэр үед намын сургуульд сурч, Москвад амьдардаг байв. Грек, Польшоос хуримтлагдсан асар их зүйлийг бид яаж тогтоож авснаа санахгүй байна. Мэдээж хэн нэгэн бидэнд тусалсан. Би өөрийгөө болон эмээгээ Белорусскийн

станцын асар том танхимын голд байгаагаар санаж байна. Бидний эргэн тойронд ачаа тээш далай шиг байлаа. Чемодан, хайрцаг, цүнх. Аймшигтай! Аажмаар хүмүүс бидний эргэн тойронд цугларсаар хүмүүсийг станцын голд юу хийж байна, тэдэнд ямар нэгэн зүйл хэрэгтэй эсэхийг мэдэхийг хичээж байлаа. Надад Гуделасын хаяг, утасны дугаар байсан. Би бичгээ тэдэнд үзүүлж, оросуудад илүү ойлгомжтой санагдсан польш хэлээр тайлбарлахыг хичээж байв. Тэр ирж биднийг авахыг хүлээж байлаа.

Гуделас ирэхгүй хоцорч, эмээ санаа зовж, бидний эргэн тойронд хүмүүс их нэмэгдэж байлаа. Бид олон минутын үймээн самууныг тэвчсэн боловч эцэст нь Гуделас гарч ирэв. Хөдөлгөөн ихтэй байсан болохоор хоцорсон гэсэн. Тэр бас биднийг өөр станц болох Казанский руу явах ёстой гэж мэдэгдэв. Тэндээс Ташкент руу галт тэрэг хөдөлдөг. Гэхдээ санаа зовохгүй байхын тулд зав гарах болно, бидэнд маш их цаг байлаа. Тэр бидний эргэн тойронд байгаа зүйлсийг гайхан харсаар байв.

- “Энэ бүгд чинийх үү ” гэж ачаа ачигч руу заалаа. Тэр тэргэн дээрээ юм ачиж, бид такси хайхаар явлаа.

Эмээ Гуделас руу гайхан харна. Тэрээр одоо том охиных нь нөхөр юм. Тэр буурал үстэй, дунд эргэм насны хар арьст хүн юм. Цэнхэр нүдтэй, царайлаг Тэр маш эелдэг, даруухан, бидэнд маш их анхаарал хандуулдаг байв.. Тэр хоцорсондоо байн, байн уучлалт гуйж байв. Такси олоод юмаа ачаад явлаа. Гуделас эмээгээс төрөл төрөгсдийнхөө тухай асуув.

Тэрээр Кардицагаас холгүй орших Фанар Магула тосгоноос гаралтай юм. Түүний ах Костас, түүний эгч Артемисиа,тэд нар нь Прей гэж тосгонд амьдардаг байсан ба Бид түүнд бэлэг явуулсан.Эмээ нь түүнд хамаатан садныхаа талаар дэлгэрэнгүй ярьж гарлаа .

Тэд бүгд сайн. Хөгшчүүл болон, түүний эцэг эх тосгонд хүнсний ногооны талбай эрхэлж амьдардаг. Тэдний эрүүл мэнд сайн. Би тэдний яриаг анхаарахгүй зөвхөн толгойгоо ийш, тийш эргүүлж явав. Яагаад гэвэл Москва!

Асар том байшингууд, чиглэл бүрт машин явах 3-4 эгнээтэй өргөн замууд. Надад анх сэтгэгдэл төрүүлж байсан Варшав одоо Москваг бодвол тосгон шиг санагдаж байна. Бид цамхаг мэт маш өндөр хачин байшингийн хажуугаар өнгөрч би Гуделасаас юу болохыг асуухад.

Сталины цамхаг гэж тэр хэлэв.

Тийм цамхаг Москвад маш олон байдаг. Бүгд маш өндөр. Тэдний хамгийн өндөр нь Москвагийн их сургуулийн цамхаг юм.

Зарим барилга дээр би алх хадуурын зураг байгааг анзаарлаа надад маш сонин санагдаж байлаа!

Энд үүнийг хориглодоггүй юм байна. Эсрэгээрээ бүр ил байж байна.

Кремлийн цамхаг тэнгэрийн хаяанд харагдана.

За, энэ миний хувьд хэтэрхий сайхан байв.

Яг л зүүдэлж байгаа юм шиг. Бид Казанскийд ирлээ. Бид ачаа ачигч олоод шууд галт тэрэг рүү явав. Москвагаас Ташкент руу явах галт тэргэнд бид ачаагаа ачиж дуусаад, дөрвөн хүний суудалтай вагонд сууж явав. Бидний эд зүйлс тасалгааг бүхэлд нь дүүргэв. Үлдсэн хоёр тавиурыг эзлэх нөгөө хоёр зорчигчийн тээшний зай маш бага үлдсэн байна.

Эмээ доод тавиурыг, Би дээд тавиурыг эзэлсэн байлаа. Гуделас эмээтэй яриагаа үргэлжлүүлж, одоо тэд бусад нийтлэг танилуудынхаа талаар ярилцаж байна.

Бидний хамтрагчид орж ирэв. Ээж охин хоёр. Охин нь миний үеийнх. Гуделас тэдэнд биднийг хаанаас явж буйг, орос хэл мэдэхгүй, мөн Ташкент явах гэж байгааг тайлбарлав.

Намайг бага зэрэг польш хэл мэддэг, магадгүй тэдэнтэй ойлголцож чадна гээд ,тэр биднийг нутгийн зан заншлыг мэдэхгүй болохоор замдаа харж яваарай гэж захив.

Яагаад гэвэл, Тэр бидэнд хэлэхдээ энэ хоёр Ташкент руу явахгүй.Ташкент руу явахад дөрөв хоног болно. Тэд гурав дахь хоног дээрээ бууна тэр гэж хэллээ.

Гуделас баяртай. Галт тэрэг хөдөлж байна.

Эмээ бид хоёр хоёр зорчигчтойгоо үлдэв. Азаар тэд ганцхан чемодантай байсан учир тэрийг нь багтаалаа.Ачаа эд зүйлсээ янзлаад, эмээ бид хоёр өөрийнхөө талын доод тавцанд суув.Тэр хоёр эсрэг тал буй өөрсдийнхөө доод тавцанд суув.Бид бүгд нэг л биеэ барьсан байдалтай байлаа.

Хатагтай хамгийн түрүүнд санаачлагыг гартаа авав.

Наташа гэж тэр өөрийгөө зааж, эмээ рүү гараа сунгав. Эмээ түүний гараас атгаад над руу харав.

- Катерини гэж би эмээ рүүгээ заав.

- Тийм ээ, Катерина гэж эмээ толгой дохив.

Хатагтай одоо над руу гараа сунгав. Над руу хараад хүлээж байна.

- Димитрис, - гэж хэлээд гар барилаа.

Охины ээлж ирлээ.

- Татьяна, Таня, гэж хэлээд тэр надад гараа сунгав.

- Димитрис гэж би давтан хэлээд түүнтэй мэндчилэв.

Би түүн рүү хараад хөшиж орхив.

... Бага зэргийн өндөр хамартай цэнхэр нүдтэй, шаргал үст над руу харж байв. Зогсож буй хүүхэлдэй!

Би сандарч, шууд л хэлэх үггүй болсон. Охин надад туслахаар ирж, зурагт ном гаргаж ирээд асуув.

- Орос хэл сурмаар байна уу? Аз болоход орос бүх үгс польш хэлтэй маш ойрхон байна. Би зөв ойлгосон эсэхээ шалгахын тулд польш хэлээр асууж байна.

- Chchem uczyc jezyk rosyjski, тийм үү?

- Тийм ээ, тийм, тийм.

- Түүний нүд нь гялалзаж байв.

Тэгээд бүхэл бүтэн хоёр өдөр үргэлжлэх хичээлүүд эхлүүлэв.

Босч, идчихээд л сурч эхлэнэ. Магадгүй энэ бол миний амьдралд тохиолдсон хамгийн сайхан хичээл байх. Энэ нь үнэндээ маш сонирхолтой, маш хөгжилтэй санагдаж байв. Яагаад гэдгийг би мэдэхгүй, гэхдээ бүх зүйл бидний инээдийг хүргэж байв. Миний хувьд орос үгнүүд. Таняд харин, польш үгс.

Танечка гэж юу вэ? Татьянагийн багасгасан нэр гэдгийг би аяллынхаа анхнаас аль хэдийн мэдсэн.

Танягийн ээж, эмээ хоёр биднийг хичээлээс салгаж чадаагүй. Хоол хүнс ч тэр. Мөн унтах нойр ч мөн адил.

Эхний өдрийн төгсгөлд бид бараг унтсангүй. Би хэвтэж байсан ч унтаж чадаагүй, нөгөө тавиур дээр миний эсрэг талд Танечка хэвтэж байна.

Би түүний зүг эргэмэгц түүний дур булаам нүд нь над руу зальтай харж буйг би олж харлаа. Би ч бас унтаж чадахгүй байна.

Хэзээ унтсанаа мэдэхгүй ч үүр цайх үед сэрлээ.

Би түрүүлж босно гэж бодсон ч Таня аль хэдийн сэрж, нүүр гараа угаан, хувцасласан байсан нь намайг гайхшруулав. Тэр унтаж буй ээжийхээ тавцан дээр сууж байв.

Тэр цонхоор харангаа, намайг сэрсэнийг харсан ч мэдээгүй царайлан явсаар байв.

Би босмоор байгаа ч ичээд байв.

Таня гэж би эцэст нь хэлэв.

- Ние Патрз!

- Битгий хар.

- За гэж Таня хариулав.

Өчигдөр бидний үзсэн орос үг, энэ нь ямар утгатай болохыг би мэднэ.

Таня толгойгоо хана руу эргүүлж, би доошоо буун хурдхан унтлагын хувцсаа тайлан

хувцаслаж, коридорын төгсгөлд байх бие засах газар руу гүйв. Би хурдхан нүүр гараа угаачихаад, Таня дээр очин хичээлээ хийхийг хүсэж байв. Намайг буцаж ирэхэд Таня өчигдөр бидний дууссан номын хуудсан дээрх хичээлтэй хүлээж байв. Гэвч Наташа болон түүний эмээ аль хэдийн сэрчихсэн байв. Тэд бидний дурамжхан байгааг үл харгалзан идэхийг шааарддаг. (Бид идэхийг хүсэхгүй байна.) Бид хурдан хооллож, хичээлээ дахин эхлүүлнэ. Одоо бид хоёр бие биенээсээ ичихээ больж ,тухгүй байдал нь аль хэдийн өнгөрчээ.

Энэ хооронд эмээ, Наташа хоёр ярилцах арга замаа олж, гэрэл зургуудаа гаргаж, бие биедээ үзүүлэв. Заримдаа тэд, Таня бид хоёрыг дуудан орчуулахад туслуулахаар гуйдаг бөгөөд бид түүнийг нь мэдчихээд тэдэнд үргэлж тусалдаг.

- Арети! Эмээ нагац эгчийн зургийг харуулж байна.

- Ciórka гэж би Польш хэлээр тайлбарлав.

- “Охин минь,.”

Таня надтай зөвлөлдсөний дараа польш үгийн утгыг ойлгосон тул ээждээ орчуулж өгч байна.

Тэр өдөр маш хурдан өнгөрөв. Орос хэлний олон үг хэллэг сурсан ба түүний дотор “Би чамд хайртай” гэсэн үг байлаа.

Дургүй байсан ч бидэнд үдийн хоол, оройн хоол идүүлж чадсан.Харамсалтай нь энэ өдөр маш хурдан өнгөрч, унтах цаг болжээ. Бидний эсэргүүцэл дуусч, бид орондоо оров.

Тасралтгүй хичээл, тоглоом биднийг ядраадаг юм шиг байна. Бид хоёулаа энэ удаад маш хурдан унтсан. Унтахынхаа өмнө Танечка өглөө бид тэдний хотод ирж, тэд галт тэрэгнээс буух болно гэж гунигтайгаар хэлэв. Тэр миний гарыг дулаахан гараараа бариад хацар дээр минь үнсэв. Түүний нулимс урссан юм шиг санагдав. Гэхдээ би үүнийг сайн мэдэхгүй байна. Тэр хурдхан тавцан дээр авирч, даавуу доороо толгойгоо шургуулав .

Польш хэлээр Jutro гэдэг нь маргааш гэсэн утгатай бөгөөд орос хэлээр маргааш гэсэн утгатай гэж би таамагласан. Тиймээс маргааш нь Танятай салах ёс гүйцэтгэх санаатай хэвтэв. Би түүнд юу өгөхөө шийдээгүй байсан ч зарим зүйлээ өгөхөөр болов.

Маргааш нь би нэлээд эрт босоод доошоо харвал зөвхөн эмээгээ харлаа.

- Эмээ, Таня, хаана байна?

Тэд явчихсаан, хүү минь. Бид тэдний хотод ирээд буув!

Хэзээ? Эмээ та яагаад намайг сэрээгээгүй юм бэ?

- Маш эрт, дөнгөж үүр цайж байхад. Чи нам унтчихсан байсан болохоор бид өрөвдөөд сэрээсэнгүй.

Энд Таня чамд ном үлдээсэн.

Би доошоо бууж, номоо нээлээ. Дотор нь жижиг тэмдэглэл байна.

Эрхэм Димитрис, тантай уулзсандаа маш их баяртай байлаа. Чамтай дахин уулзахыг үнэхээр их хүсч байна.

Тэр үед би тэнд бичсэн бүх зүйлийг ойлгодоггүй байсан. Сүүлд очоод би тэмдэглэлийг толь бичгийн тусламжтай орчуулсан. Таня надад хаягаа үлдээсэн.

Гэхдээ тэр явахдаа намайг сэрээж салах ёс хийгээгүйг нь ойлгож, бас уучилж чадсангүй.

Орос хэл сурсан хойноо л юу болсныг ойлгосон.Өглөө гэсэн орос үг нь польшийн Jutro шиг маргааш гэсэн үг биш юм. Өглөө гэсэн үг!!!

Аяллын үлдсэн хоёр өдрийг ч санахгүй байна. Би Танягийн номыг уншиж, бидний хамт хийсэн зүйлүүдийг санаж явлаа .. Эмээ гайхан харж, үе үе духанд минь гараараа хүрч намайг өвдсөн үгүйг шалгаж байлаа.

To be continued...